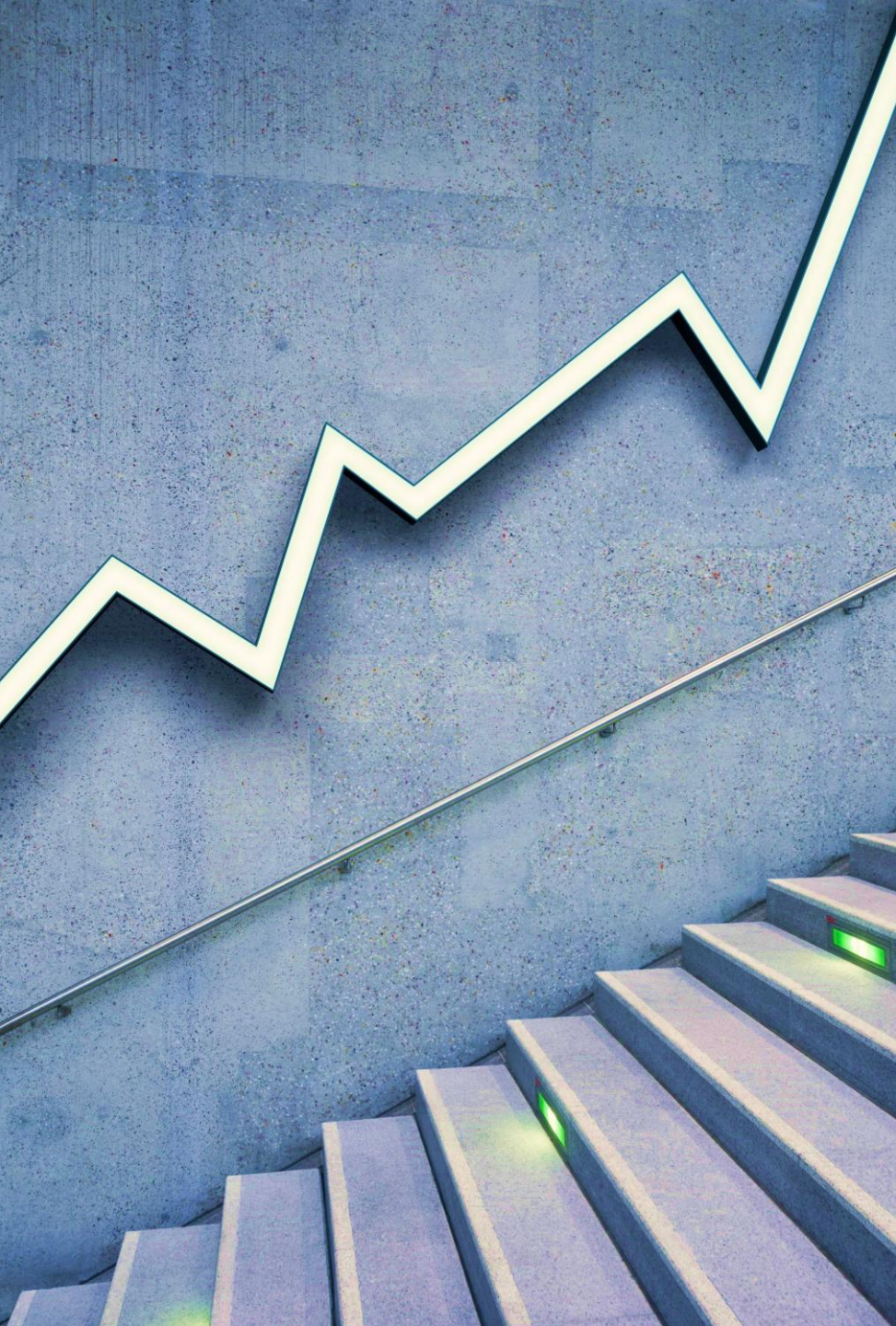

Sosiaalihuolto ja sosiaalityrva uudistusten kohteena

MINNA KIVIPELTO
YTT; DOS, TYÖELÄMÄPROFESSORI

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO, THL

Sosiaaliturvan uudistaminen 2020–2027

- **Valtioneuvosto** asetti keväällä 2020 parlamentaarisen komitean valmistelemaan sosiaaliturvauudistusta. Komitean toimikausi on 23.3.2020–31.3.2027.
- **Sosiaaliturvasta** tarkastelun alla ollut lähinnä sosiaaliturvaetuudet
- **Selvityksiä** ja raportteja nykytilasta ([Sosiaaliturvakomitean välimietintö 16.3.2023](#))
- **Yleistuki.** [Uusi yleistuki korvaa työmarkkinatuen ja peruspäivärahan 1.5.2026 alkaen](#). Seuraavassa vaiheessa jatketaan perusturvaetuuksien yhtenäistämistä ja yhdistämistä sekä nykyisten asumisen tukien sisällyttämistä asteittain yleistukeen.

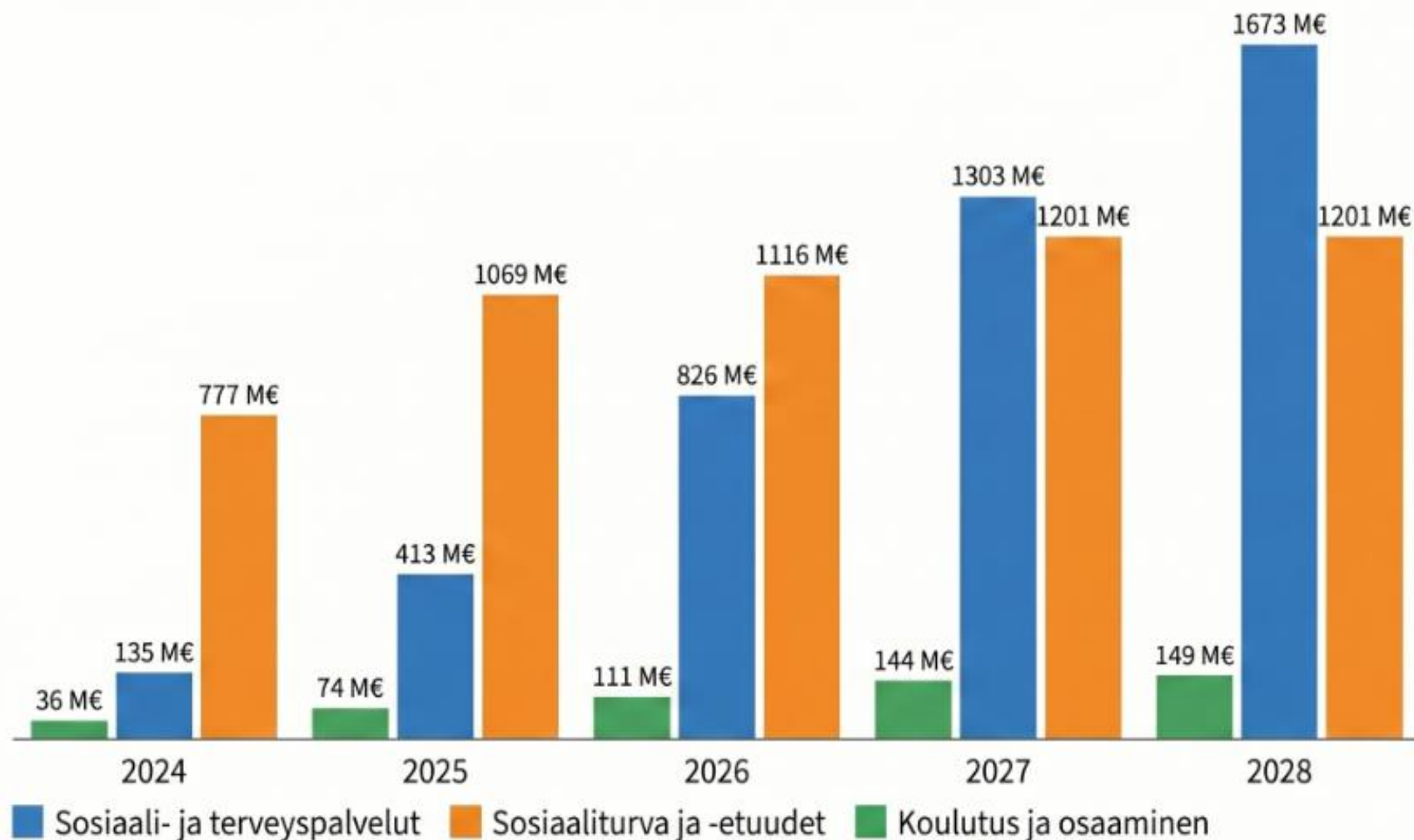
UUSI YLEISTUKI KORVAA TYÖMARKKINATUEN JA
PERUSPÄIVÄRAHAN 1.5.2026 ALKAEN
LAIN MUUTOKSET VOIMAAN 1.5.2026

Petteri Orpon hallituksen ohjelma

- Etuuksien leikkaukset ja indeksijäädytykset
- Etuuksien laskukaavojen muutokset
- Myöntämisperusteiden kiristäminen
- Velvoitteiden ja sanktioiden lisääminen
- Palvelujen leikkaukset
- Asumistukien leikkaukset ja uudistaminen
- Työttömyysturvan heikennykset (ml. kannustinloukkujen purku)
- Työmarkkinauudistukset (heikennykset)
- Toimeentulotuen uudistus (leikkaukset)
- Työmarkkinatuen kielitaitovaatimus
- Aikuiskoulutustuen lakkauttaminen
- Vuorotteluvapaan lakkauttaminen
- Työn verotuksen keventäminen

Julkisen talouden kohdennukset 2024–2028

Tämä infograafi visualisoi julkisen talouden suunniteltuja panostuksia (miljoonaa euroa) vuosina 2024–2028. Tarkastelussa ovat koulutus, sosiaali- ja terveystalvelut sekä sosiaaliturva, joista sote-palveluiden määrärahat osoittavat voimakkainta kasvua.

Sote-palveluiden huomattava kasvu

Määrärahat nousevat 135 miljoonasta eurosta 1 673 miljoonaan euroon vuoteen 2028 mennessä.

Sosiaaliturva ja -etuudet

Panostukset ylittävät miljardin euron rajan jo vuonna 2025 ja tasaantuvat loppukaudesta.

Koulutus ja osaaminen

Sektoriin kohdistetaan tasaisesti kasvavaa rahoitusta, saavuttaen 149 miljoonaa euroa vuonna 2028.

”Valtion lasein katsottuna hyvä kansalainen on sellainen, että hän pysyy työelämässä, pysyy motivoituneena, pysyy terveenä, tulee juoksemalla tai pyörällä töihin. Pitää muutenkin kunnostaan ja hyvinvoinnistaan ja työkyvystään hyvää huolta.”

*Valtiovarainministeriön
budjettipäällikkö Mika Niemelän
haastattelu, HS 4.4.2026*

Kuvan lähde: Helsingin Sanomat,
4.4.2026

Säästöjen vaikutuksia

- **Pienituloisten määrä kasvaa** 110 000 henkilöllä. Alaikäisten osuus tästä on 27 000 henkilöä. (INVEST 2024.) Erityisesti pienituloisuus kasvaa yksin asuvilla ja yksinhuoltajilla (Kela 2024a).
- **Perusturvan varassa olevien määrä lisääntyy.** Perusturvan varassa oli vuonna 2025 yhteensä 200 000 henkilöä, mikä on 30 000 enemmän, kuin vuonna 2023 (Mukkila ym. 2025).
- **Työttömyysturvaa saavien taloudelliset kannustimet matalapalkkaiseen tai osa-aikaiseen työhön heikkenevät.** Pienten lisätulojen hankkiminen ei lisää käytettävissä olevia tuloja yhtä paljon kuin ennen (Kela 2024b).
- **Toimeentulotuen tarve lisääntyy.** Toimeentulotukea saavien määrä kasvaa noin 30 000 henkilöllä. Tuen saamista heikentää toimeentulotuen saamisen ehtojen kiristykset. (Tervola & Ollonqvist 2025.)
- **Ruoka-avun ja aineellisen avun tarve kasvanut,** jaettavan ruoan määrä kuitenkin vähentynyt (Ruoka-apu.fi)
- **Maksuhäiriömerkinnät** lisääntyneet (n 350 000 henkilöä) (Suomen Asiakastieto)
- **Syrjäytymisriskissä** yli 900 000 henkilöä (Tilastokeskus)

Kuvan lähde: Yle [Millaista on köyhyys Suomessa? | Ylen aamu | Yle Areena](#)

Sote, onnistumiset

- Sote- ja pelastuspalveluiden kokonaisvastuu on nyt yhdellä toimijalla, mikä helpottaa kokonaisuuden johtamista ja priorisointia
- Palveluintegraation rakenteet vahvistuneet
- Perusterveydenhuollon saatavuus keskimäärin parantunut
- Hoitoon pääsy on monin paikoin nopeutunut ja alueelliset erot ovat hieman tasaantuneet; digipalvelut ja etävastaanotot ovat laajentuneet.
- Henkilöstön saatavuudessa ja pysyvyydessä näkynyt myönteistä kehitystä
- Vuokratyövoiman käyttö on vähentynyt ja rekrytointi-, työhyvinvointi- ja koulutustoimet alkavat tuottaa tulosta useilla alueilla
- Kriisi- ja varautumiskyky vahvistunut; valmiussuunnittelu, yhteistyö ja johtaminen häiriötilanteissa ovat kehittyneet. (Haveri ym. 2025.)

Sote, haasteet

- Talouden kestävyys ja alijäämät
- Menokehitys on ylittänyt ennakkoinnin useilla alueilla, ja talouden tasapainottaminen ohjaa toimintaa vahvemmin kuin palvelujen kehittäminen
- Johtamisen ja päätöksenteon epäselvyydet
- Aluevaltuuston ja -hallituksen roolit, strategisen ja operatiivisen tason rajat sekä poliittiset jännitteet hidastavat toimeenpanoa
- Alueelliset erot palveluissa säilyvät suurina
- Saatavuudessa, laadussa ja yhdenvertaisuudessa on edelleen merkittäviä alueellisia eroja, erityisesti erikoissairaanhoidossa ja sosiaalipalveluissa
- Henkilöstön kuormitus ja sitoutumisen haasteet
- Muutosneuvottelut, epäselvät tavoitteet ja palkkaharmonisaation keskeneräisyys heikentävät luottamusta ja jaksamista (Haveri ym. 2025.)

Tietojärjestelmät

- Suomessa on tuhansia sote-tietojärjestelmiä. Pelkästään esim Pirhassa on käytössään 800 tietojärjestelmää.
- **Julkisen sektorin** tietojärjestelmäkulut ovat kasvaneet eksponentiaalisesti vuodesta 2017 nousussa (Tutkihallinto.fi).
- **Tietojen yhdisteleminen ja kokonaiskuvan saaminen** on kuitenkin vielä vaikeaa, sillä tieto on pirstoutunut eri rekistereihin, puutteellisesti yhteismitallista tai ei riittävän ajantasaista. Kokonaiskuvan hahmottamiseksi tarvitaan useiden eri rekisteritietojen yhdistelemistä, asiantuntemusta ja aikaa (Haveri ym. 2025).
- **Kehittäminen** kohdistunut terveydenhuollon tietojärjestelmiin. Kansainvälinen Open EHR keskittyy myös terveydenhuollon tietojärjestelmiin.
- **Hyvinvointialueiden ICT-menot** eivät ole keskitetysti ja vertailukelpoisesti saatavilla.

Mistä soten säästöt?

- **Larsion ym. (2024) mukaan** sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista voitaisiin säästää lähes 2 miljardia euroa vuosittain, mikäli tiedon hyödyntäminen, potilastietojen järjestäminen ja järjestelmien toimivuus paranee merkittävästi.
- **Tietojärjestelmäkulujen laskettiin** pienenevän jopa [240 miljoonaa vuodessa](#) päällekkäisyyksiä karsimalla ja palveluita parantamalla (2017). Todellisuudessa pelkästään ICT-investoinnit ovat kasvaneet 34,8 miljoonaan euroon.
- **Terveydenhuollossa paljon palveluja tarvitsevia** on arviolta 10 prosenttia, ja heidän käyttämiensä sote-palvelujen kustannukset ovat lähes 20 miljardia euroa. Sosiaalihuollossa heitä on todennäköisesti tätäkin enemmän (vanhustenhuolto).
- **Säästö ei tulisi vain järjestelmien yhdistämisestä**, vaan tietomallien (yhtenäisten tietorakenteiden) käyttöönotosta ja tiedon paremmasta hyödyntämisestä johtamisessa ja päätöksenteossa, kuten palvelujen kohdentamisessa.
- Jos mukaan liitetään sosiaalihuolto, olisiko säästö kaksinkertainen, vai jopa suurempi?

Sosiaalihuollon palvelu-uudistus

- **Sosiaalihuollon palvelu-uudistusta** valmisteleva työryhmä on tehnyt ehdotuksen sosiaalihuollon palvelujen uudistamiseksi
- Ehdotuksen avulla pyritään saavuttamaan **50-100 000 miljoonan euron** vuotuiset säästöt.
- **Lausuntokierros** kevät–kesä 2026
- **Hallituksen esitys** syksy 2026
- **Voimaantulo** aikaisintaan 2027

Sosiaalipalvelut

Kaisa Juuson työryhmän lista sosiaalihuollon säästöistä – säästötavoitteeseen ei päästä heikentämättä palveluita

Sosiaalihuollon säästöjä etsinyt työryhmä ehdottaa myös merkittäviä muutoksia kuntouttavaan työtoimintaan.

Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso puhui eduskunnan täysistunnossa huhtikuussa 2025.

Kuva: Silja Viitala / Yle

Osallisuuden ja työn jatkumo: Polut kohti työelämää

KUNTOUTUS JA VAHVA OSALLISUUS

Ensisijainen tavoite on sosiaalinen vahvistaminen, josta voi siirtyä koulutukseen tai yrittäjyyteen.

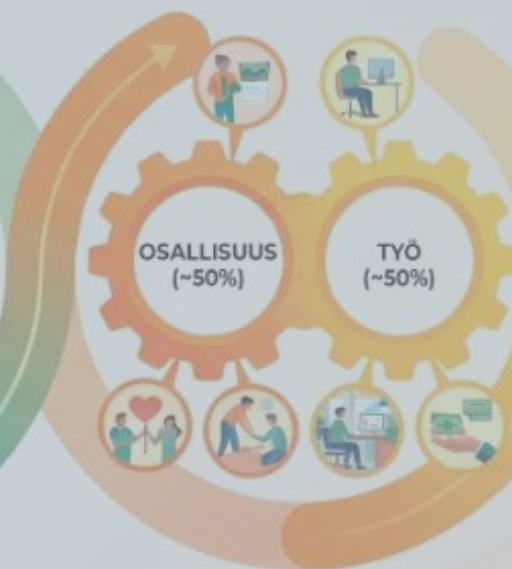
KUNTOUTTAVA TYÖTOIMINTA

Toiminta koostuu noin 80 % osallisuudesta ja 20 % varsinaisesta työtoiminnasta. Siirrytään samoilte jatkopoluille, mutta valmiudet ovat vahvemmat.

TYÖELÄMÄÄN KIINNITTYMINEN

OSA-AIKATYÖ / VAPAAEHTOISTYÖ

Joustava malli, jossa palkkatyö ja osallisuus jakautuvat tasapuolisesti.

PALKKATUETTU TYÖ

Palkka muodostaa kokonaisuuden, ja sosiaalinen osallisuus on integroitu osaksi työtoimintaa.

PÄÄTEPISTEENÄ:

Ääripää, jossa painopiste on kokonaan itsenäisessä työssä ja ammatillisessa suoriutumisessa.

Johtopäätöksiä sosiaalialan AMK-koulutuksen näkökulmasta

- Sosiaaliturva- ja sote-uudistusten vaikutukset ovat merkittäviä asiakkaiden arkeen ja palvelujärjestelmään tulevien vuosien aikana
- Köyhyyden, eriarvoisuuden ja moniongelmaisuuksien tunnistaminen ja ehkäisy tarvitsee vahvaa osaamista
- Tarvitaan osaajia, joilla moniammatillinen ja integroitunut työote hallinnassa
- Osaamista tiedonhallintaan, tietojärjestelmien ja tekoälyn kriittiseen käyttöön sosiaalihuollossa
- Eettinen osaaminen, ammatillinen harkinta ja asiakkaan oikeuksien turvaaminen niukkuuden oloissa

Huomioita tutkimus- ja kehittämistoiminnan kannalta

- Sosiaalihuollon vaikuttavuuden, kustannusten ja tiedon hyödyntämisen tutkimusta tarvitaan lisää
- Palvelujen vaikuttavuuden tutkimusta
- Käytäntölähtöinen TKI yhteistyössä alueiden, palvelujen ja järjestöjen kanssa
- Sosiaalihuollon tiedon, tietomallien ja tiedolla johtamisen vahvistaminen
- Opiskelijoiden kytkeminen kehittämistyöhön osana työelämälähtöistä oppimista

Lähteitä

- Haveri, A., Jalonen, H., Keskimäki, I., Saari, J., Tynkkynen, L.-K., Pekurinen, M., Kortelainen, M., Lyytikäinen, T., Ristikari, T., & Sorsa, V.-P. (2025). *Hyvinvointialueuudistuksen väliarviointi* (Valtioneuvoston julkaisuja 2025:109). Valtioneuvosto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-022-6>
- INVEST. (2024). *Tuore tutkimus osoittaa sosiaaliturvaleikkausten lisäävän pienituloisten määrää aiempaa arvioitua enemmän*. INVEST-hanke, Turun yliopisto.
- Jaakola, J. (2023). *Welfare technologies in Finland* [Doctoral dissertation, University of Turku].
- Kela. (2024a). *Mikrosimulointi: Sosiaaliturvaleikkaukset iskevät jo ennestään pienituloisiin nuoriin*. Tietotarjotin-tutkimusblogi.
- Kela. (2024b). *Sosiaaliturvaleikkausten vaikutukset työnteon kannustimiin: Tarkastelussa Kelan työttömyysetuuksia saavat*. Tietotarjotin-tutkimusblogi.
- Larsio, A., Malkamäki, S., & Kalliola, M. (2024). *Tietomalleista tehoa sote-järjestelmään: Keinoja toiminnan muutokseen ja kustannusten kasvun hillitsemiseen*. Työpaperi, 21.5.2024.
- Mukkila, S., Ollonqvist, J., & Tervola, J. (2025). *Perusturvan riittävyys 2023–2025: Hallituskauden väliarviointi* (Työpaperi 2025/018). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Salovaara, S. (2021). Considering the informational needs of social work in the information system Apotti. *Finnish Journal of eHealth and eWelfare*, 13(3), 220–229.
- Salovaara, S. (2024). *Tietojärjestelmät osana sosiaalityön tiedonmuodostusta* [Doctoral dissertation, University of Lapland].
- Salovaara, S., Leinonen, J., & Silén, J. (2021). Esteitä tietojärjestelmien avulla kerätyn tiedon hyödyntämisessä sosiaalihuollon tiedolla johtamisessa. *Finnish Journal of eHealth and eWelfare*, 13(3), 230–239.
- Salovaara, S., & Ylönen, M. (2021). Client information systems' support for case-based social work: Experiences of Finnish social workers. *Nordic Social Work Research*, 11(4), 395–409.
- Tervola, J., & Ollonqvist, J. (2025). *Muuttuuko arvio sosiaaliturvaleikkausten vaikutuksista, kun toimeentulotuen simulointia tarkennetaan?* INVEST Working Papers 127. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Valtioneuvosto. (2023). *Vahva ja välittävä Suomi: Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023* (Valtioneuvoston julkaisuja 2023:58). Valtioneuvoston kanslia. <https://valtioneuvosto.fi/hallitukset/hallitusohjelma>